

Intervenció a la 77a Assemblea General de les Nacions Unides

-discurs del cap de Govern, M. I. Sr. Xavier Espot Zamora-

Andorra la Vella, 23 de setembre del 2022

Senyor president,

Senyor secretari general,

Excel·lències,

Senyores i senyors,

És un honor després de dos anys d'absència a causa de la pandèmia de la COVID-19 prendre part de nou de forma presencial en aquesta Assemblea General. Voldria iniciar aquesta intervenció felicitant Sa Excel·lència el Senyor Csaba Körösi, per la seva elecció com a president de la 77a Assemblea General de les Nacions Unides.

Li agraïm, senyor president, el lema que ha escollit: “Solucions a través de la solidaritat, de la sostenibilitat i de la ciència”, que fem nostre i que respon als principis amb els quals Andorra treballa, tant des d'una vessant de política interna com des de la perspectiva de la política internacional. Podeu comptar amb el suport lleial d'Andorra per a la 77è sessió, i li desitgem molts encerts.

Permeteu-me també expressar el meu reconeixement a la presidència del Sr. Abdullah Shahid i a les iniciatives innovadores i orientades a l'acció que ha impulsat al llarg d'un any on no han faltat els reptes que han posat de relleu, una vegada més, el rol essencial de les Nacions Unides i del multilateralisme que encarna.

Fa un any, quan la pandèmia de la COVID-19 encara determinava –en bona part– les polítiques socials i econòmiques de molts països, el secretari general de les Nacions Unides, el senyor António Guterres, ens alertava que la crisi global i multidimensional provocada per la COVID-19 posava en evidència una vegada més les fragilitats i les desigualtats estructurals a escala mundial. La governança global no va saber donar resposta, ni va oferir els mitjans adequats perquè les vacunes arribessin a tots els països, i va deixar milions de persones en una situació d'extrema vulnerabilitat.

Aprofito el privilegi d'aquesta tribuna per felicitar l'excel·lent tasca del secretari general en un context encara molt delicat, que, malauradament, té molts punts en comú amb els motius fundacionals de les Nacions Unides.

En efecte, avui l'estat del món continua sent el d'una successió i acumulació de crisis diverses i accentuades per l'efecte demolidor que està tenint sobre el planeta el resultat d'una economia que arriba a final de cicle, que ha basat la seva productivitat fent un ús desbordat de les matèries primeres. El planeta està exhaust i els símptomes ja són massa evidents. L'emergència climàtica es fa sentir: onades de calor, incendis, falta d'aigua i fenòmens extrems que es tradueixen en catàstrofes. La triple crisi del planeta, canvi climàtic, pèrdua de biodiversitat i pol·lució, afecta a tothom. Ens trobem davant la darrera oportunitat per abordar de manera eficaç i contundent la crisi climàtica, el repte més global i més important que tenim plantejat.

Dissortadament, el canvi climàtic no és l'únic repte transnacional que ens ocupa. Quan començàvem a veure una millora de la situació creada per la pandèmia, la guerra a Ucraïna en evident violació de la Carta de les Nacions Unides ha deixat al descobert escletxes de l'ordre internacional i ha corroborat la pèrdua de respecte per als valors comuns que sostenen la nostra coexistència pacífica i que formen l'essència, la *raison d'être*, d'aquesta Assemblea. Aquest conflicte està provocant efectes devastadors sobre la població civil i una de les pitjors crisis de refugiats al continent europeu des de la Segona Guerra Mundial, motiu pel qual Andorra, una vegada més, ha mostrat la seva solidaritat acollint nombroses famílies ucraïneses, a les quals ha donat l'oportunitat de residir i treballar al nostre país. Com ho vam fer el 2018 durant la crisi humanitària provocada per la guerra a Síria.

Perquè tal com vaig explicar en el recent debat d'orientació política que vam mantenir la setmana passada al Consell General, el nostre parlament, la nostra veu al món no té la força de la demografia, dels exèrcits, dels recursos naturals o del posicionament geoestratègic, però té la força dels principis i els valors. Els valors que inspiren el nostre model de societat i l'ordre que volem que regeixi les relacions internacionals.

Els efectes del conflicte entre Rússia i Ucraïna, però, no es limiten a la nostra regió. L'amenaça de la crisi alimentària per la falta de distribució de recursos agrícoles en altres continents ha exigut exercicis de negociació per evitar-la. I la crisi energètica i la inflació de preus estan conduint a una situació econòmica difícil més enllà d'Europa, i que convé redreçar.

El context és poc alentidor, però no podem permetre que es posi fi a la verdadera política, *la política que fa possible el que és necessari*; no podem permetre que l'unilateralisme s'imposi al multilateralisme. Així ho entenem des d'Andorra, perquè un món sense normes ni consensos internacionals seria un món regit per la llei del més fort. La nostra adhesió al multilateralisme ho és des de la convicció que per fer front a les crisis, als reptes i a les amenaces comunes necessitem un sistema multilateral fort, basat en els valors universals que van inspirar el document fundacional d'aquest organisme.

I ens preguntem, què pot fer un país de poc més de 80.000 habitants i un territori muntanyós que és com la meitat de la ciutat de Nova York per a un planeta que superarà en breu els 8.000 milions d'habitants. Doncs creure en la nostra capacitat de ser exemplars, en el nostre rol per afrontar els reptes globals i comuns des de la responsabilitat i el compromís que vam contraure fa vint-i-nou anys quan, amb l'aprovació de la nostra Constitució, vam entrar a formar part de l'escena internacional i vam ingressar a les Nacions Unides.

Andorra creu en el multilateralisme, en el seu valor i en les seves capacitats com a manera imprescindible de relacionar-se i treballar, per identificar reptes, pensar en solucions, proposar consensos, impulsar noves cooperacions i mantenir obertes les línies de diàleg i d'acció. Quan hi som tots presents, com aquí a les Nacions Unides, podem escoltar totes les veus i podem fer propostes i endegar accions que siguin autènticament exitoses.

Des d'aquesta convicció, el nostre país és i vol ser part activa en nombroses organitzacions multilaterals perquè entenem que la recuperació i la transformació només es podran aconseguir amb un esperit de col·laboració i de foment de les sinèrgies entre els pobles, per allunyats que estiguin en tots els sentits.

Precisament, el 2023 serà per al Principat d'Andorra una excel·lent ocasió per celebrar les virtuts de l'ordre multilateral i reafirmar el nostre compromís ferm i constant amb aquest ordre, ja que serà l'any de la commemoració dels 30 anys de l'entrada d'Andorra a les Nacions Unides i a la UNESCO. Un aniversari que coincideix amb el 30è aniversari de la nostra Constitució i que serà el motiu per apropar les institucions multilaterals als nostres conciutadans.

Senyores i senyors,

Al llarg de la nostra història, la geografia ha modelat el nostre caràcter. Som un territori d'alta muntanya i, per tant, especialment vulnerable al canvi climàtic. Entenem que els seus efectes exigeixen una lluita existencial que cal vèncer si volem protegir el nostre territori. Mai cap qüestió no havia generat tant consens entre les nostres forces parlamentàries, i aquest consens ha permès crear un marc sòlid d'acció i de continuïtat. Vam ser una de les parts del Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic pioneres a comunicar la nostra contribució nacional l'any 2015 i a actualitzar-la el 2020, amb l'objectiu d'assolir la neutralitat de carboni l'any 2050. El Consell General –el nostre parlament– va aprovar per unanimitat la Declaració d'estat d'emergència climàtica i la Llei d'impuls de la transició energètica i del canvi climàtic.

I hem actuat. Em permeto posar un exemple. Els avenços desplegats en fiscalitat ecològica han facilitat la creació d'un fons verd destinat íntegrament a facilitar la transició ecològica i que garanteix que els sectors econòmics amb més impacte sobre el medi ambient en siguin els principals contribuents. Hem estat capdavaners en establir una taxa verda mitjançant l'establiment d'un preu del carboni de 30 euros per tona que ens permet avançar cap a una mobilitat més sostenible. Amb uns efectes pràctics i clarament beneficiosos per a la nostra ciutadania, atès que el fons verd ens ha possibilitat finançar més i millors programes d'eficiència energètica i ser un dels primers països del món a oferir el transport públic gratuït; una fita que es va assolir tot just fa uns mesos i que està tenint un èxit indiscutible.

Una altra llei recent que hem aprovat, la de l'economia circular, també és una iniciativa destacable i pionera que fixa un horitzó al 2035 per passar del model de producció lineal que tenim actualment, a un model de producció circular en què la majoria de residus passin a ser subproductes que es tornen a introduir a la cadena productiva, amb especial èmfasi en la lluita contra el malbaratament de recursos i, en concret, dels aliments.

Perquè seguim amb atenció els informes de la FAO sobre la qüestió cabdal del dret a l'alimentació, el segon Objectiu del desenvolupament sostenible. Vam ser part activa de la Cimera dels sistemes alimentaris del 2021, on vaig tenir l'oportunitat de posar en relleu la nostra lluita contra el malbaratament alimentari per avançar cap a sistemes alimentaris sostenibles i en la que, juntament amb San Marino, tenim l'honor de fer-ne una prioritat de les nostres polítiques.

De la mateixa manera, coincidint amb la celebració de l'Any Internacional de les Muntanyes, i ja que parlem de la FAO, voldria assenyalar el paper del *Mountain Partnership* i dels seus membres per donar visibilitat i aportar visió, eines i accions per al desenvolupament de les zones de muntanya. Andorra és el país amb la capital més alta d'Europa, a més de 1000 metres d'altitud, i la seva altitud mitjana se situa en gairebé 2000 metres. Els territoris de muntanya tenen una importància cabdal en els sistemes naturals: els cicles de l'aigua, la influència en el clima, els recursos naturals, la biodiversitat, ..., i tanmateix són medis altament vulnerables. Per aquesta raó a Andorra hem assumit des de fa anys el compromís de vetllar pel nostre patrimoni natural, fent de la protecció del medi ambient una de les nostres prioritats.

Senyor president,

La majoria de països ens hem replantejat les nostres accions o hem vist com alguns processos de canvi, iniciats tímidament abans de la pandèmia de la COVID-19, ara s'han d'accelerar, i d'altres s'han de reforçar. L'Agenda 2030, els Objectius de desenvolupament sostenible i, més enllà, la nostra Agenda Comuna proposada pel secretari general, són instruments poderosos que ens aporten solucions col·lectives i holístiques, que posen data

als objectius que cal assolir per poder reconstruir un món millor on els drets humans, pilar de les Nacions Unides, siguin la pedra angular de qualsevol de les nostres accions.

Andorra, compromesa fermament amb l'Agenda 2030, va presentar el passat mes de juliol el segon informe nacional voluntari. Amb una anàlisi detallada dels 17 Objectius de desenvolupament sostenible, l'informe relata les polítiques que s'estan portant a terme per garantir una recuperació sostenible, resilient i integradora del nostre país, a través del Pla d'Acció Horitzó 23, que és el pla de Govern que vam reformular arran de la irrupció de la pandèmia per a aquesta legislatura, i que finalitza l'any que ve.

A nivell global, la COVID-19 ha impactat negativament en l'avançament i assoliment dels 17 ODS, fins i tot en alguns casos ha suposat un retrocés. L'ODS 4 que advoca per una educació de qualitat i que té com un dels objectius prioritaris que totes les nenes i els nens compleixin l'educació primària i secundària gratuïta l'any 2030, malauradament queda lluny a moltes parts del planeta.

A finals d'abril del 2020 es va interrompre l'educació de gairebé un 90% dels estudiants de tot el món, perjudicant a més de 1.500 milions de nenes i nens en edat escolar. Moltes i molts ja no han tornat a trepitjar una aula. Per tant, els efectes col·laterals de la pandèmia han estat especialment colpidors en l'àmbit de l'educació i han posat en relleu la necessitat de donar un nou impuls per transformar l'educació.

Per aquest motiu, vull destacar el paper del secretari general per fer de l'educació un dels valors centrals del sistema de les Nacions Unides. Bona prova d'aquest esforç és la celebració de la Cimera per a la Transformació de l'Educació que va tenir lloc aquest passat 19 de setembre. Certament, no hi ha millor instrument a favor de la superació de les discriminacions i els prejudicis que l'extensió de l'accés a l'educació de tots els infants, l'educació al llarg de la vida i l'educació de qualitat.

El nostre país està plenament compromès amb l'educació com a instrument essencial per aconseguir una societat més equitativa, més responsable, amb valors ètics, amb una visió crítica, i amb actituds cooperatives i solidàries. L'estructura educativa d'Andorra és una de

les riqueses més grans del nostre país gràcies a la convivència de tres sistemes educatius públics –l'andorrà, el francès i l'espanyol– plurals i diversos que ens permeten assolir més cotes de tolerància, llibertat i democràcia en la formació dels nostres infants i joves.

En concret, en el sistema educatiu d'Andorra, el multilingüisme n'és un dels elements característics i diferenciadors. Per això volem aportar el nostre suport i compromís a les accions sobre el multilingüisme que promouen les Nacions Unides com a eina de diàleg, de comunicació, d'intercanvi, en definitiva, com a vehicle per a la pau.

Compartim la visió del secretari general sobre la necessitat de ser solidaris amb les generacions joves, de comptar amb la seva implicació en la presa de decisions. Per aquest motiu, totes les institucions andorranes treballen prop dels joves perquè puguin ser part activa de la vida política i per dotar-los de les capacitats necessàries per gestionar el seu futur. Com a líders polítics tenim la responsabilitat de crear oportunitats per a les generacions venidores i aquest és un dels objectius en els quals estem treballant intensament, perquè el nostre país pugui ser capaç d'oferir oportunitats de progrés a les noves generacions, cada dia més ben preparades, i perquè no hagin d'albirar un futur lluny de casa seva.

En el nostre cas, creiem que la creació d'aquestes noves oportunitats de futur passa ineludiblement per culminar el procés de diversificació de la nostra economia que vam iniciar al 2012 i que arran de la pandèmia hem volgut intensificar, prioritzant aquells sectors estratègics en clau de sostenibilitat i d'innovació i recerca. Una culminació que està vinculada a l'enfortiment de la nostra relació amb la Unió Europea, mitjançant un Acord d'associació que estem negociant des del 2015 i que ens ha permetre una participació progressiva i estructurada al mercat interior europeu. Això permetrà impulsar la internacionalització de les nostres empreses i facilitarà la mobilitat dels nostres joves, raó per la qual també contribuïrem en major mesura a la prosperitat global.

Senyor president,

Permeti'm ara fer referència a un altre repte global que tenim plantejat i que enllaça en aquest cas amb l'ODS5: aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes. Quan veiem arreu la persistència de la violència de gènere, el nombre creixent d'agressions de caràcter sexual i d'assassinats de dones, o la precarietat laboral i la bretxa salarial cada cop més evidents, per citar només alguns exemples, ens adonem que la desigualtat encara fa vulnerable i exclou la meitat de la humanitat.

El feminisme és un dels grans reptes del present, i és absolutament imprescindible que bolquem tots els esforços en el desenvolupament de mesures actives i decidides per construir una nova realitat en què la igualtat de dones i homes no sigui tan sols un dret, sinó un fet, en què l'imaginari col·lectiu no pugui concebre ni assumir la discriminació envers les dones.

La passada primavera el Consell General -el nostre parlament- va aprovar la Llei per a l'aplicació del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i la no-discriminació entre dones i homes. Una llei pionera que ens dona instruments indispensables per trencar la barrera invisible que encara impedeix la plena igualtat. Alguns dels aspectes que regula aquesta llei, com la coeducació com un principi rector de tot el sistema educatiu, l'obligació d'elaborar registres anuals de dades relacionades amb la perspectiva de gènere, l'aposta decidida per eliminar la bretxa salarial o l'articulació dels plans d'igualtat a les empreses, són capdavanters.

Senyor President,

Senyores, senyors,

Fa un any, a través de l'informe *La nostra agenda comuna*, el senyor António Guterres ens va transmetre un missatge molt clar: la capacitat de les Nacions Unides per donar resposta als objectius assignats pels seus fundadors depèn plenament de la voluntat política col·lectiva de tots els seus membres des dels pilars de les Nacions Unides. Aquest missatge ha estat recollit i Andorra dona ple suport a aquest full de ruta que ens exhorta a intensificar

urgentment les accions per enfortir i vertebrar l'arquitectura sanitària mundial, abordar l'emergència climàtica, renovar la solidaritat entre els pobles, donar espai a la joventut i fomentar un nou contracte social sobre els drets humans. Des de la nostra responsabilitat hem de treballar per assolir tot plegat, i ara tenim una oportunitat, gosaria dir que històrica, per aconseguir-ho.

Venim d'un país molt petit, des d'on fa anys ens vam comprometre a fer les coses més bé, on totes les ciutadanes i els ciutadans es poden expressar lliurement, amb un parlament – dipositari de la sobirania del poble– amb més de sis-cents anys d'història, i on durant més de set segles, sortosament, només hem conegut la pau. Compteu doncs amb nosaltres per contribuir, des d'aquests valors que ens han configurat al llarg de la nostra història, per defensar a escalar global un món més just, equitatiu i democràtic, amb un desenvolupament econòmic més eficient i sostenible.

Com a líders polítics, no ens podem permetre mirar enrere i comprovar com la nostra inacció va ser la causant de danys catastròfics i irreversibles per al nostre planeta i per a la humanitat. Cap esforç individual no serà suficient, però sí necessari, perquè la lluita que tenim plantejada i en què ens trobem immersos requereix la contribució de tothom. Andorra està disposada a participar-hi i a actuar decididament per ser part de la solució.

Moltes gràcies.